

Rosettaprisen 2020 – juryens begrunnelse

Juryen for Rosettaprisen 2020 har bestått av Agnes Banach, Lars Holm-Hansen og Kristina Solum. I tillegg har juryen mottatt bistand fra grundige språkkonsulenter på bøker oversatt fra språk som ikke var innenfor juryens kompetanseområde. Sist, men ikke minst har juryen for andre år på rad fått uvurderlig hjelp og støtte fra Lan Phoung Le i NFFOs administrasjon. Juryen har hatt fire digitale møter. Viktige kriterier for juryen har vært at oversetteren skriver et ledig norsk som er tilpasset vår tid, har et godt grep på fagstoffet og unngår at originalspråket skinner gjennom på uheldig vis. Det er også viktig at oversetteren viser presisjon i gjengivelsen av fagstoffet, og at forfatterens stemme ivaretas på en overbevisende måte. Å få til alt dette samtidig er ikke alltid så enkelt.

Forlagene nominerte 17 oversettelser til prisen. Juryen leste også flere oversettelser som ikke var blitt nominert, og nominerte selv fire titler.

Det var flere oversettelser som pekte seg ut som verdige vinnere, men til slutt satt vi igjen med en kortliste på tre bøker. Utfordringene i de tre bøkene var også representative for oversettelsene vi har vurdert som helhet. Den ene av de nominerte oversetterne, Lene Stokseth har gjort en imponerende jobb med å oversette den amerikanske biografen Walter Isaacsons sekshundresiders biografi om Leonardo da Vinci. Boka er nesten like mangfoldig som det italienske universalgeniet selv: Vi beveger oss fra matematikk og naturvitenskap via maskinbygging og ingeniørkunst til teologi og politiske intriger, og ikke minst til malerkunsten. Stokseth gjengir dette enorme temakomplekset med stor innsikt til et moderne norsk.

Den andre boka som ble nominert, er *Inger Sverreson Homes oversettelse av Francis Fukuyamas Identitet*. Inger Sverreson Holmes har et stødig grep på stoffet når hun gjengir den amerikanske stjernestatsviteren Francis Fukuyamas bok *Identity* til norsk. Både det politiske, sosiologiske og filosofiske fagspråket er svært godt ivaretatt i en forståelig, solid og nyansert norsk språkdrakt, uten at kompleksiteten i originalen har gått tapt. Fri for anglisismer, som iblant skjemmer denne typen utgivelser, og uten å henfalle til den ordrikdommen som passer på engelsk, men sjelden på norsk, får vi

tilgang til Fukuyamas argumentasjon for at *anerkjennelse* er et hovedgrep for å forstå det som foregår verdenspolitikken i dag. Dette er god formidling som ikke briljerer med det glitrende og ordrike, men som nettopp derfor *er* god formidling.

Årets vinnerbok er en bok om vitenskap, skrevet med en vitenskapsmanns presise, nøkterne språk. Forfatteren utviser en detaljkunnskap og et raffinement som demonstrerer stor kunnskap om et felt han har arbeidet innenfor et helt liv. Samtidig er dette en beretning om det usigelige, et forsøk på å forholde seg til en erfaring som knapt lar seg uttrykke. Blandingen av vitenskapelig tematikk og selvbiografisk beretning gjør at denne boken er vanskelig å klassifisere, samtidig som den er høyst vellykket, både som vitenskapsbok og som vitnesbyrd om noe selvopplevd.

Oversetteren har klart å formidle både bokens sakprosaelementer og de delene som heller mot essayet og memoargenren på forbilledlig vis. Den sterke, individuelle forfatterstemmen ivaretas. Anekdotene er vittige, personkarakteristikkene levende, mens vitenskapsmannens evne til observasjon gjengis like overbevisende i oversettelsen. Tilliten til oversetteren opprettholdes gjennom hele teksten, og de mer fortellende delene – med et rikere språk som til tider grenser til det skjønnlitterære – markeres tydelig. Språket i oversettelsen har riktig tone og stil, setningene er til tider lange og intrikate, men likevel flyter teksten utmerket og er en fryd å lese uten at noe av fortettheten går tapt. Både ordvalg og syntaks kler teksten svært godt.

Rosettaprisen 2020 går til Birgit Owe Svihus for oversettelsen av Primo Levis *Det periodiske system*. Birgit Owe Svihus viser i sin oversettelse av *Il sistema periodico* en suveren beherskelse av Primo Levis mangefasetterte prosa, både den litt tørre sakligheten, de underfundige snurrepiperiene, de alvorlige undertonene – Levis år i Auschwitz' mareritt kaster en vedvarende skygge over teksten – og de rent litterære innslagene i form av korte fortellinger. Levis ubetalelige skildringer av sine mer eller mindre skrullete jødiske førmødre og forfedre fra attenhundretallets Piemonte i Nord-Italia beherskes med samme letthet som de tørre beskrivelsene av ulike kjemiske eksperimenter og grunnstoffenes karakteristiske egenskaper, eller av kampen for de ørsmå fordelene som kunne avgjøre den daglige kampen for tilværelsen i den kjemiske fabrikken Buna i Auschwitz, der Levi var tvangsarbeider fra våren 1944 fram til

frigjøringen. Vår italienskkyndige konsulent fremhever blant annet at oversetteren har gjenskapt Levis karakteristiske sammensurium av jødisk-piemontesisk, italiensk og tyske ord, men allikevel lyktes i å formidle Levis budskap på forståelig vis til den norske leseren. Levis språk fremstår i originalen som rikt og litt gammeldags, noe oversetteren har gjenskapt på en utmerket, vakker måte – også de mest poetiske linjene.